

CD KLASSIEK

Sonates voor twee
Mozart & Michael Haydn

Mozarts duosonates voor viool en altviool zijn werken waar een mens graag naar blijft luisteren. Gewoonweg perfecte muziek is het, met zo veel kennis en kunde gecomponeerd, dat je je haast afvraagt waar de twee andere leden van het kwartet gebleven zijn. Je voelt immers dat Mozart zijn muziek moeiteloos tot een trio, een kwartet of een kwintet had kunnen omvormen. Met twee instrumenten, die zo naadloos op elkaar aansluiten, slaagt hij erin hemelse melodieën in alle richtingen te exploreren.

Hoe dat zou moeten klinken, horen we van de violiste Rachel Podger in combinatie met altvioliste Jane Rogers. Laatstgenoemde speelt in tal van beroemde ensembles zoals The English Baroque Soloists en The Academy of Ancient Music en geeft les aan The Royal Academy of Music. In The Orchestra of the Age of Enlightenment ontmoette ze violiste Rachel Podger, toen die meereisde als gastdirigente.

Podger is een wereldster. Als concertsoliste, maar ook als subliem Bachvertolkster en vandaaruit van de hele barokmuziek. Met Gary Cooper (pianoforte) neemt ze de complete viool- en

klaversonates van Mozart op. Het klikt tussen beide dames en dat is geen cliché-uitspraak. Je hoort dat ze elkaar perfect aanvoelen en plezier beleven aan hun samenspel. Dat werkt aanstekelijk.

Mozarts elegante muziek vereist niet slechts een uitstekende techniek, maar ook vrolijkheid en elegantie die de techniek ver overstijgt. In deze verfijnde duo's (KV 423 and KV424) is dat onduidelijk. Podger en Rogers gaan evenwaardig met elkaar in gesprek. Niets klinkt geforceerd, alles is lichtvoetig en spontaan zoals het hoort. Op deze cd echter niet enkel Mozart. Ook Johann Michael Haydn, jongere broer van de grote Joseph, is van de partij met twee van zijn vier (wat minder bekende) 'duo's'.

De composities van Mozart en Haydn zijn op deze cd niet zomaar toevallig samengebracht. Het was aartsbisschop Hieronymus von Colloredo van Salzburg die bij Michael Haydn de opdracht had geplaatst om zes duo's voor *Violine und Bratsche* te produceren. Na de vierde werd Haydn echter ziek en toen Mozart in 1783 in Salzburg kwam, sprong hij zijn bedlegerige spitsbroeder bij en schreef vlug de laatste twee stukken in diens plaats. (JC)

Wolfgang Amadeus Mozart & Johann Michael Haydn, *Duo Sonatas*, door Rachel Podger (viool) en Jane Rogers (altviool), 1 sacd, Channel Classics, CCS SA 32411, distributie codaex. 26,50 euro.

BROCHURE GEZONDHEID

Eet je een geheugen
Luuk Eliëns & anderen

Het is niet algemeen bekend, maar een op de vier zorgbehoevende ouderen blijkt ondervoed. Drie jonge auteurs laten enkele experts aan het woord vanuit de gedachte dat er voor grote problemen vaak kleine oplossingen bestaan. *Eten om niet te vergeten* wil vooral een geschikt hulpmiddel zijn voor degenen die koken voor dementerende ouderen om gedegen maaltijden voor te schotelen. Doelgroep zijn verzorgenden of mantelzorgers.

Eerste aandachtspunt: vermijd bij de presentatie van de maaltijd een overdaad aan prikkels. Ander belangrijk aspect: maak dat de dementerende het eten zelfstandig

in de mond kan steken. Ook belangrijk is de aandacht voor een zorgvuldig eetpatroon met goede vetten en veel groente en fruit, omdat die de bouwstenen leveren voor de ontwikkeling van de hersenen. Ook in de laatste levensfase blijft voeding een belangrijk onderdeel van een gezonde levenswijze.

Het boekje bevat daarnaast ook een aantal recepten, met producten die de ziekteverschijnselen van dementie kunnen afremmen, en tips voor traditionele kaskrakers, gemaakt met seizoensgroenten zoals velen die uit hun jeugd kennen. Het moet ouderen met een hersenziekte aanzetten toch smaak te vinden in het eten. (EDS)

Luuk Eliëns, Rachele Elshout & Iris de Groot, *Eten om niet te vergeten. Lekker koken voor (dementerende) ouderen*, Kosmos, Utrecht/Antwerpen, 2013, 112 blz., 14,95 euro.

BOEK TAAL

Peuteren in woorden
Ludo Permentier

Jarenlang waakte Ludo Permentier bij de kranten *Het Nieuwsblad* en *De Standaard* over het correcte taalgebruik. Tegenwoordig werkt hij bij de Nederlandse Taalunie, maar in laatstgenoemde krant schrijft hij nog wekelijks de column *Woorden weten alles*. Permentier begint telkens bij een zin die hij opmerkt in de krant, in de tramhalte of in een gesprek.

BOEK MEDITATIE

Zoektocht naar God
Olivia Elia

Over Jan Van Ruusbroec, de veertiende-eeuwse mysticus van de zuidelijke Nederlanden, en zijn werk *De geestelijke bruiloft* is al heel wat geschreven. Nu brengt Olivia Elia een getuigenis over

vervolgens gaat hij op zoek naar waar de woorden vandaan komen, waarom we ze gebruiken en wat dat dan vertelt over ons als mens of samenleving.

Honderd van die spitse columnen zijn nu gebundeld in een boek. Dat begint bij het woord 'adresje'. Permentier heeft immers, zoals geregeld blijkt, een hekel aan verkleinwoorden. „Vertrouwen mensen die meer dan tweemaal per uur een verkleinwoord gebruiken. Bestel nooit iets van een menu dat ribbetjes legt op een menu van erwten en worteltjes. Niet alleen ga je met honger naar huis, maar aan één kredietkaart heb je er niet genoeg”, stelt hij.

Permentier kan, zoals het een taalwaakhond betaamt, behoorlijk emmeren over al dan niet verkeerd gebruikte woorden. Hij ergert zich bijvoorbeeld aan 'sportelen', de door Bloso gelanceerde term voor 'samen van het leven en van sport genieten'. Tegelijk schrijft Permentier met veel humor en zelden verzuurd.

wat dat boek betekent in haar leven. Al geeft ze in het boek niets over haar identiteit prijs.

„Ruusbroec is van de oude tijd, van de Kerk die we vaarwel zeggen. En dus gaan we maar elders op zoek naar God, zoals in de oosterse godsdiensten, of laten we Hem helemaal links liggen. Zeer ten onrechte!”, luidt het in de flaptekst. Al snel wordt duidelijk dat de auteur hiermee haar eigen omzwingingen schetst, op zoek naar iemand die God persoonlijk ervaren heeft. Het was Ruusbroec die haar klaarheid gaf in wat er in haar omging, geeft de auteur toe.

Trouw aan de structuur van *De geestelijke bruiloft* vertelt Olivia Elia hoe ze God ervaart in het werkende leven, in het innige of god-begerende leven en in het god-schouwende leven. Daarbij probeert ze de moeilijke mystieke taal te vertalen naar een con-

crete levenssituatie. Bij wie niet vertrouwd is met het mystieke denken en taalgebruik kan een uitspraak als „We zijn God” om de geestelijke vereniging met God uit te drukken, dan wel de wenkbrouwen doen fronsen.

Voor wie Ruusbroecs meesterwerk niet kent, voegt Olivia Elia nog een samenvatting toe, met de raad het boek zelf ter hand te nemen. (NL)

Ludo Permentier, *Woorden weten alles*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2013, 222 blz., 17,95 euro.

Olivia Elia, *Een goddelijk sieraad*, Carmelitana, Gent, 2012, 108 blz., 17 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Winston Churchill
Harry van Wijnen

Naast de Eerste Wereldoorlog blijft ook de tweede wereldbrand van de twintigste eeuw lezers zowel als auteurs boeien. De Nederlandse historicus Harry van Wijnen levert een meeslepende geschiedenis af van het oorlogvoerende Groot-Brittannië in de cruciale oorlogsjaren 1940 en 1941. Van de Duitse inval in West-Europa in mei 1940 tot de Japanse aanval in december 1941, toen ook de Verenigde Staten (uiteindelijk) bij de oorlog betrokken raakten. Dat laatste was een keerpunt. Vanaf toen stond de val van de nazi's in de sterren geschreven.

Die twee lange jaren verweerde Groot-Brittannië zich haast in z'n eentje tegen de Duitse overmacht. Alle andere Europese mogendheden waren door Hitler onder de voet gelopen of hadden zich achter hem geschaard. Dat verzet wortelt in dat van één man: Winston Churchill, die in mei 1940 in Londen regeringsleider werd. Hij inspireerde de Britten tot een onvoorwaardelijke strijd.

Op dat ogenblik had Churchill al een lange weg afgelegd in de Britse politiek. Ook had hij zich in de jaren 1938-1939 vurig verzet tegen de pacificatiepogingen van de toenmalige Britse regering ten aanzien van Hitler. We krijgen dus een biografie van de twee moeilijkste jaren uit het leven van de man, een levensgeschiedenis die samenvloeit met de oorlogsprikelen en de politieke ontwikkelingen van die tijd.

Het is niet altijd een vleiend portret: Churchill bleek haast continu whisky te drinken, tot diep in de nacht op te blijven en was sterk gefocust op zijn objectieven. Even opmerkelijk was zijn weergaloze optimisme, ook al vergat hij daarbij dat de Britse bevolking berooid uit de oorlog zou komen. Alhoewel, in zijn beroemde toespraak van 13 mei

1940 kondigde hij harde en zware tijdingen aan. Bloed, zweet en tranen stonden de mensen te wachten.

Het is niet makkelijk om een beeld te krijgen van de diepe beweegredenen van Churchills hartstochtelijke verzet en geloof in de uiteindelijke overwinning. Al sinds het begin van de jaren 1930 wantrouwde hij de nazi's. De Britse premier was ook nooit onder de indruk geweest van Hitlers militaire strategie, hoe succesvol die in mei 1940 ook leek te zijn. Hij wist goed dat de Duitse inval in Rusland in juni 1941 de slagkracht van Duitsers zowel als Italianen te boven ging. Van Wijnen maakt geen heldenbiografie, maar een eerlijk portret van een cruciaal moment. (EDS)

Harry van Wijnen, *Blood, Sweat and Tears. Churchills onwrikbare geloof in de overwinning*, Balans, Amsterdam, 2013, 350 blz., 29,95 euro.